

Żaba zwinka *Rana dalmatina* (1209)

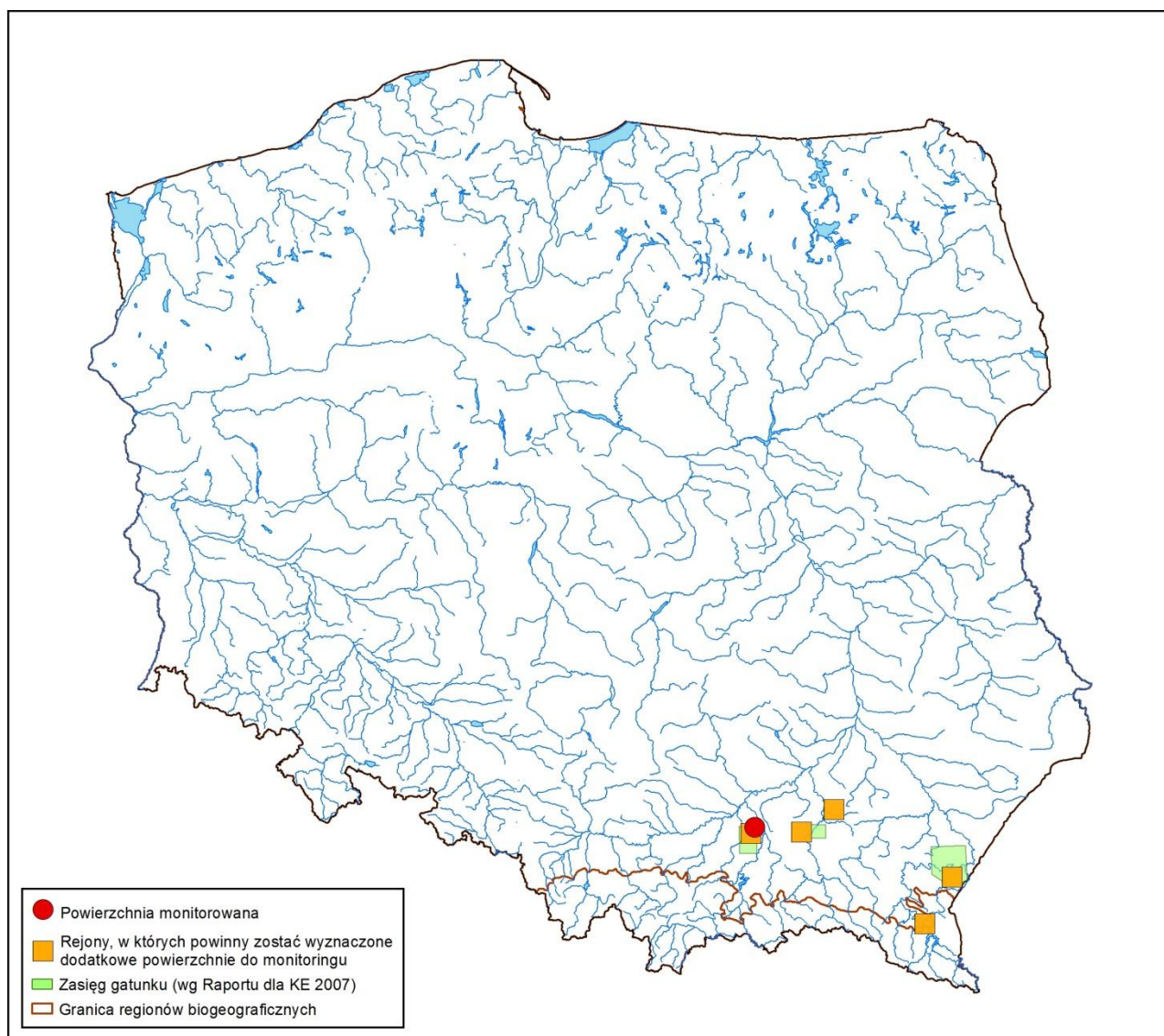

Autor raportu: Maciej Bonk

Eksperti: Bonk Maciej, Bury Stanisław

Gatunek występuje zarówno w regionie biogeograficznym kontynentalnym, jak i alpejskim.
Gatunek był objęty monitoringiem w 2010 r.

Liczba i lokalizacja stanowisk i obszarów monitoringowych

Ryc. 1. Rozmieszczenie stanowisk monitoringu gatunku na tle jego zasięgu geograficznego

Żaba dalmatyńska została zaobserwowana na 18 stanowiskach, spośród 24 badanych pod kątem występowania tego gatunku, w regionie biogeograficznym kontynentalnym, które należy traktować jako stanowiska monitoringowe gatunku w 2010 r. Stanowiska te są zlokalizowane na terenie Lasów Radłowskich (Wierchosławickich) w okolicach Tarnowa. Według dostępnej wiedzy o występowaniu tego gatunku w Polsce, obszar ten nie jest reprezentatywny dla krajowego zasięgu tego gatunku. Uzasadnione jest uzupełnienie w przyszłości listy monitorowanych stanowisk stanowiskami wybranymi w następujących rejonach: lasy w okolicach Czarnej na wschód od Tarnowa, Puszcza Sandomierska pomiędzy miejscowościami Dębica, Mielec i Ociecka oraz stanowiska w regionie biogeograficznym alpejskim położone na Pogórzu Przemyskim i w Górach Słonnych. Taka sieć stanowisk pozwoli na właściwe monitorowanie stanu gatunku, w tym na obserwowanie trendów w dostępności siedlisk rozrodu.

Tab. 1. Zestawienie badanych stanowisk

Lp.	Nazwa stanowiska	Lokalizacja stanowiska (obszary chronione)
1.	Biadolinyl1	Lasy Radłowskie (okolice Tarnowa)
2.	Biadolinyl2	Lasy Radłowskie (okolice Tarnowa)
3.	Biadolinyl3	Lasy Radłowskie (okolice Tarnowa)
4.	Biadolinyl4	Lasy Radłowskie (okolice Tarnowa)
5.	Biadolinyl5	Lasy Radłowskie (okolice Tarnowa)
6.	Biadolinyl8	Lasy Radłowskie (okolice Tarnowa)
7.	Biadolinyl9a	Lasy Radłowskie (okolice Tarnowa)
8.	Biadolinyl9b	Lasy Radłowskie (okolice Tarnowa)
9.	Brzeźnica1	Lasy Radłowskie (okolice Tarnowa)
10.	Brzeźnica3	Lasy Radłowskie (okolice Tarnowa)
11.	Brzeźnica4a	Lasy Radłowskie (okolice Tarnowa)
12.	Dołęga1	Lasy Radłowskie (okolice Tarnowa)
13.	Dołęga2	Lasy Radłowskie (okolice Tarnowa)
14.	Dołęga3	Lasy Radłowskie (okolice Tarnowa)
15.	Dołęga5	Lasy Radłowskie (okolice Tarnowa)
16.	Jadowniki1	Stanowisko położone na granicy obszaru Natura 2000
17.	Jadowniki Wał Ruda1	Lasy Radłowskie (okolice Tarnowa)
18.	Jadowniki Wał Ruda2	Lasy Radłowskie (okolice Tarnowa)
19.	Jadowniki Wał Ruda3	Lasy Radłowskie (okolice Tarnowa)
20.	Pojawie	Lasy Radłowskie (okolice Tarnowa)
21.	Wał Ruda1	Lasy Radłowskie (okolice Tarnowa)
22.	Wał Ruda2	Lasy Radłowskie (okolice Tarnowa)
23.	Waryś1	Lasy Radłowskie (okolice Tarnowa)
24.	Waryś2	Lasy Radłowskie (okolice Tarnowa)

Wyniki badań i ocena stanu ochrony

Podsumowanie wyników badań wskaźników na stanowiskach

Charakterystyki populacyjne

Liczebność. Na 24 monitorowane zbiorniki w Lasach Radłowskich, aż 18 (75%) było zasiedlonych przez żabę zwinkę. Nie określano liczebności osobników z powodów ograniczeń opisanych powyżej. Mimo ograniczeń, w miarę możliwości odnotowywano liczbę kłębów jaj. Wahala się ona w granicach od jednego (Biadolinyl4) do kilkudziesięciu (np.28 w Brzeźnica4A).Zawsze gdy wykrywano osobniki dorosłe stwierdzone były również jaja. Liczebności osobników dorosłych stwierdzonych bezpośrednio lub poprzez nasłuch nie liczono. W przypadku tego gatunku liczenie dorosłych żab jest niemal niemożliwe gdyż dorosłe żaby przestraszone szybko nurkują w głębsze partie zbiorników, natomiast głos godowy już kilku tylko samców zlewa się tak, że nie sposób dokładnie ich policzyć. Gatunku nie stwierdzono w następujących zbiornikach: Biadolinyl 2, Dołęga 1, Dołęga 5, Jadowniki – Wał Ruda 2, Pojawie, Waryś 2.

Rozród. Stwierdzenie żaby zwinki w danym zbiorniku opierało się w pierwszej kolejności na stwierdzeniu złożów jaj. Stąd, wszystkie zbiorniki, gdzie gatunek stwierdzono mają status zbiorników, w których dochodzi do rozrodu, jednak o nie znanym sukcesie rozrodczym.

Wskaźniki stanu siedliska

Tab. 2. Zestawienie ocen zbiorczego wskaźnika jakości siedlisk na badanych stanowiskach żaby zwinki.

Wskaźnik	Ocena		
	FV	U1	U2
Zbiorczy wskaźnik jakości siedlisk	21	3	0

Na większości stanowisk zbiorczy wskaźnik jakości siedlisk wskazuje na ich właściwy stan (FV). Jedynie na 3 stanowiskach stan określono jako niezadowalający (U1; Biadoliny2, Biadoliny3, Biadoliny4). Składowymi, które obniżyły stan tych siedlisk były brak roślinności wynurzonej i niska jakość wody. W mniejszym stopniu negatywny wpływ miało całkowite zacienienie tych zbiorników.

Poniżej opisano, jak kształtowały się poszczególne składowe zbiorczego wskaźnika jakości siedlisk na monitorowanych stanowiskach w kontekście przyjętej ich waloryzacji:

Odległość od najbliższego lasu o powierzchni co najmniej 2,5km²

Wszystkie zbiorniki położone były mniej niż 500m od granicy najbliższego lasu o powierzchni co najmniej 2,5km². Stąd wszędzie przypisano największą wartość tej składowej.

Powierzchnia zbiornika:

Najmniejsze zbiorniki miały powierzchnię ok. 70m² (Biadoliny 2, Biadoliny3, Biadoliny4). Największy (Waryś1) miał 1,3ha. Większość zbiorników była średnia i mieścił się w granicach 70 – 600m².

Jakość wody:

W większości przypadków jakość wody określono jako średnią, a więc dogodną dla żaby zwinki. Trzy zbiorniki uznane były za wody o bardzo niskiej jakości o bardzo intensywnym zapachu siarkowodoru i braku łatwo wykrywalnych bezkręgowców wodnych (Biadoliny 2, Biadoliny3, Biadoliny4). Trzy zbiorniki charakteryzowały się niską jakością (Biadoliny1, Brzeźnica1, Jadowniki Wał Ruda2) wody tzn. słabym zapachem siarkowodoru, ale sporą klarownością i obecnością bezkręgowców wodnych.

Pokrycie zbiornika roślinnością:

Większość zbiorników pokryta była roślinnością częściowo co wiązało się z najwyższą wartością oceny. Pięć zbiorników było pozbawionych roślinności: Biadoliny 2, Biadoliny3, Biadoliny4, Biadoliny9B oraz Jadowniki Wał Ruda2.

Zacienienie zbiornika:

Siedem zbiorników było całkowicie zacienionych co wpływało nieznacznie na obniżenie ich jakości (Biadoliny1, Biadoliny 2, Biadoliny3, Biadoliny4, Brzeźnica1, Brzeźnica4A i Pojawie). Pozostałe były zacienione w niewielkim stopniu.

Charakter krajobrazu w promieniu 500 m:

Krajobraz wokół wszystkich zbiorników był zróżnicowany i zawsze składał się z lasu oraz przestrzeni otwartej (głównie łąki, nieliczne pola uprawne). Wszystkie zbiorniki były pod tym względem ocenione na 1.

Warto zauważyć, że w przypadku żaby zwinki nie analizowano niektórych innych czynników mogących wpływać na jej obecność jak występowanie ryb. Wynika to z braku wiedzy na temat wpływu ryb na liczebność populacji i sukces rozrodczy.

Podsumowanie ocen stanu ochrony gatunku na badanych stanowiskach

Tab. 3. Ocenę parametrów stanu ochrony żaby dalmatyńskiej na badanych stanowiskach

Lp.	Stanowiska	Oceny			
		Stan populacji	Stan siedliska – wskaźnik zbiorczy	Perspektywy	Ocena ogólna*
1	Biadoliny1	XX	FV	U2	U1
2	Biadoliny2*	XX	U1	U2	U1
3	Biadoliny3	XX	U1	U2	U1
4	Biadoliny4	XX	U1	U2	U1
5	Biadoliny5	XX	FV	U2	U2
6	Biadoliny8	XX	FV	U2	FV
7	Biadoliny9a	XX	FV	U1	U1
8	Biadoliny9b	XX	FV	FV	FV
9	Brzeźnica1	XX	FV	U1	FV
10	Brzeźnica3	XX	FV	U2	U2
11	Brzeźnica4a	XX	FV	FV	FV
12	Dołęga1*	XX	FV	U2	U1
13	Dołęga2	XX	FV	U1	FV
14	Dołęga3	XX	FV	U1	FV
15	Dołęga5*	XX	FV	U1	FV
16	Jadowniki1*	XX	FV	FV	FV
17	Jadowniki Wał Ruda1	XX	FV	FV	FV
18	Jadowniki Wał Ruda2*	XX	FV	U1	FV
19	Jadowniki Wał Ruda3	XX	FV	U1	F
20	Pojawie*	XX	FV	FV	FV
21	Wał Ruda1	XX	FV	U1	FV
22	Wał Ruda2	XX	FV	U1	FV
23	Waryś1	XX	FV	FV	FV
24	Waryś2*	XX	FV	FV	FV

* Gwiazdką oznaczono zbiorniki, na których gatunku nie stwierdzono.

Stan populacji: Stanu populacji gatunku na poszczególnych stanowiskach nie oceniano.

Stan siedliska: Udział stanowisk, gdzie stan siedliska (według przyjętego zbiorczego wskaźnika) jest stanowiący jest właściwy (FV) wynosi 87,5 %), stan siedliska niezadowolający (U1) wystąpił u

13% badanych zbiorników. O niezadowalającym stanie tych trzech zbiorników zdecydowała jakość wody (0) oraz brak roślinności wynurzonej (0), w mniejszym stopniu całkowite zacienienie zbiorników przez drzewa (0,5).

Perspektywy zachowania z uwzględnieniem negatywnych oddziaływań i zagrożeń: Dla siedmiu stanowisk perspektywy ochrony oceniono jako zadowalające (FV). Niezadowalające perspektywy ochrony wykazuje dziewięć stanowisk Biadoliny 9a, Brzeźnica1, Dołęga2, Dołęga3, Dołęga5, Jadownik Wał Ruda2, Jadowniki Wał Ruda3, Wał Ruda1, Wał Ruda2). W ich przypadku o takiej ocenie decyduje fakt zarastania i ryzyko szybkiego wyschnięcia, a także perspektywa pogorszenia jakości wody na skutek dużego opadu liści. Dodatkowym czynnikiem jest bliskość dużych kopalni żwiru i piachu (stanowiska w Dołędze i Wał Ruda).

Osiem stanowisk wykazuje złe perspektywy ochrony. Dotyczy to stanowisk: Biadoliny 1,2,3,4,5,8 Brzeźnica3 i Dołęga1. W ich przypadku na tak niską ocenę składa się położenie w pobliżu planowanej autostrady A4 oraz bezpośrednio przy linii kolejowej, która ma zostać modernizowana. Ponadto, zbiorniki Biadoliny 1-4 ze względu na duży opad liści prawdopodobnie pogorszą w najbliższej przyszłości swoją jakość wody.

Ocena ogólna: Większość stanowisk (15) uzyskało ogólną ocenę FV. W dużej mierze przyczynił się do tego fakt, że wszystkie one znajdowały się w niewielkiej odległości od dużego kompleksu leśnego. Ocenę stan niezadowalający (U1) uzyskało 6 zbiorników (Biadoliny 1-4, Biadoliny9a, Dołęga1), natomiast ocenę stan zły (U2) - dwa zbiorniki (Biadoliny5 i Brzeźnica3). Te niezadowalające i złe oceny stanu ochrony wynikały głównie ze słabiej ocenionych perspektyw ochrony, co związane było głównie z budową autostrady A4 oraz modernizacją linii kolejowej (stanowiska w Biadolinach; patrz wyżej). W dalszej kolejności na słabe perspektywy wpływały budowy żwirowni w pobliżu stanowisk w Dołędze i Wał Ruda.

Gatunki obce: Na badanych stanowiskach wykazano obecność następujących gatunków obcych: nawłóć kanadyjska, dąb czerwony, karaś srebrzysty,

Stan ochrony gatunku w obszarach Natura 2000

Spośród wszystkich zbadanych stanowisk tylko jedno znajduje się przy granicy obszaru Natura 2000 (Jadowniki1), stąd nie znany jest status tego gatunku na terenie ostoi Natura 2000.

Stan ochrony gatunku w regionie biogeograficznym kontynentalnym

Stanowiska monitorowane w 2010 r. nie stanowią odpowiedniej reprezentacji rozmieszczenia gatunku w regionie kontynentalnym. Ocena stanu ochrony gatunku na tym poziomie jest niemożliwa.